

**Pirkanmaan hyvinvointialueen lausunto:**

Hyvinvointialueen rahoituksen pohja muodostuu vuoden 2022 siirtävistä kustannuksista, hinta-indeksistä, palvelutarpeen kasvusta sekä uusista lakisääteisistä tehtävistä. Vuoden 2022 siirtyvät kustannukset perustuvat kuntien vuoden 2022 talousarviotietoihin. Keskimäärin nämä ovat kunnissa tavoitteellisesti budjetoituja ja ylittävät toteuman yleensä noin 2 %. Lisäksi vuoden 2022 aikana inflaatio on ollut poikkeuksellisen korkea, jolloin se lisää todennäköistä ylitystä. Ylitys voi nousta jopa 3-5% tasolle. Talousarvion ja tilinpäätöksen välinen ero kertakorvataan hyvinvointialueille, mutta vasta vuoden 2024 puolella. Tämä aiheuttaa hyvinvointialueelle merkittäviä rahoitushaasteita, koska vuoden 2023 rahoitus ei tule olemaan eron vuoksi riittävä. Ero tulee kattaa kassan kannalta lyhytaikaisella lainalla, joka on korollista. Tämä aiheuttaa siis talousarviohaasteiden ja rahoitushaasteiden lisäksi myös ”turhia” kustannuksia hyvinvointialueille. Toivoisimmekin, että kertakorvaus voitaisiin ajoittaa jo vuoden 2023 puolelle, koska sen suuruuskin selviää jo vuoden 2023 aikana.

Vuoden 2023 hinta-indeksi on noin 3,5% ja lienee sellaisenaan ihan realistisella tasolla, mutta erityisesti siis vuoden 2022 poikkeuksellisen suuri inflaatio aiheuttaa haasteita, koska sen vaikutus puuttuu nyt taustalaskelmista.

Hinta-indeksi perustuu suurelta osin ansiotasoindeksiin. 3.10.2022 sovittua sote-alan palkkaratkaisua ei ole ehditty ottamaan huomioon indeksiä laskettaessa. Sen osuus tulisi vielä huomioida vuoden 2023 rahoituslaskelmiin mukaan, koska siihen liittyvät palkkaratkaisutkin on hyvinvointialueiden toteutettava. Myöskään palkkaharmonisoinnille ei ole varattu lainkaan rahoitusta.

Valtion rahoituslaskelmissa vuoden 2023 hintaindeksi nousi syyskuun uusimmissa laskelmissa noin prosentin aiemmasta arviosta ja nosti sen kautta laskettua rahoitusosuutta. Se ei kuitenkaan nostanut hyvinvointialueiden kokonaisrahoitusta, koska samassa yhteydessä palvelutarpeen kasvuun liittyvä komponentti sekä uusiin tehtäviin liittyvä komponentti laskivat käytännössä aivan saman verran.

Hyvinvointialueen uusiin tehtäviin on koko maan tasolla varattu n. 275M€, josta Pirkanmaan osuus on laskennallisesti noin 25 M€. Se ei riitä kattamaan uusia velvoitteita, vaan niihin arvioidaan menevän rahaa Pirkanmaalla 2-3 kertaisesti varatun summan verran. Kevään laskelmissa vastaaville uusille tehtäville oli varattu 347M€ eli 72M€ enemmän.

Syksyn vähennyksen yhteydessä ei ole kerrottu, että miksi palvelutarvearvio sekä uusiin tehtäviin varattu rahoitus uusimmissa laskelmissa pienenevät. Luvut varmaankin perustuvat kuitenkin taustalaskelmiin, joten näiden julkaiseminen olisi avointa ja mielekästä, jotta näihin liittyvän taustan edelleen kertominen hyvinvointialueen päättäjille sekä yhteneväisyys hyvinvointialueen omien laskelmien kanssa varmistetaan.

Jos uusien velvoittavien tehtävien tai palvelutarpeen kasvun arvio alimitoitetaan, niin hyvinvointialueen kiinteässä täyskatteellisessa rahoituksessa nämä puutteet täytyy käytännössä kompensoida olemassa olevista palveluista leikkaamalla. Nopeat tuottavuutta lisäävät rakenteelliset ratkaisut ovat ensimmäisenä toimintavuonna hyvin hankalia, vaan päinvastoin uudet toimintamallit ja hyvinvointialueuudistus itsessään aiheuttavat alkuvaiheessa ylimääräisiä kustannuksia.

Mikko Hannola

Talouden valmistelukokonaisuuden johtaja